

OBSAH

Slovo úvodem	7
1. Hmotná nouze – obecné vymezení pojmů	8
1.1. Vymezení pojmu hmotná nouze	9
1.2. Situace hmotné nouze osoby	10
1.2.1. Situace hmotné nouze pro příspěvek na živobytí	10
1.2.2. Situace hmotné nouze pro doplatek na bydlení	11
1.2.3. Situace hmotné nouze pro mimořádnou okamžitou pomoc	11
1.3. Situace vylučující hmotnou nouzi osoby	13
1.4. Okruh společně posuzovaných osob	15
1.4.1. Okruh společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu	15
1.4.2. Vymezení pojmu byt pro účely životního minima a pomoci v hmotné nouzi	17
1.4.3. Specifické situace pro stanovení okruhu společně posuzovaných osob	17
1.4.4. Okruh společně posuzovaných osob podle zákona o pomoci v hmotné nouzi	20
1.5. Okruh oprávněných osob	21
1.5.1. Okruh oprávněných osob pro příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení	21
1.5.2. Okruh oprávněných osob pro mimořádnou okamžitou pomoc	22
1.6. Živobytí osoby (společně posuzovaných osob)	23
1.7. Příjem a rozhodné období pro zjišťování příjmu	24
1.7.1. Příjem podle zákona o životním a existenčním minimu	24
1.7.2. Hodnocení příjmu podle zákona o pomoci v hmotné nouzi	24
1.7.3. Příjem pro účely příspěvku na živobytí a pro určení přiměřených nákladů na bydlení	25
1.7.4. Rozhodné období pro zjišťování příjmu	25
1.8. Zvýšení příjmu vlastním přičiněním	26
1.8.1. Zvýšení příjmu vlastní prací	26
1.8.2. Osoby, u nichž se nezkoumá možnost zvýšení příjmu vlastní prací	27
1.8.3. Zvýšení příjmu řádným uplatněním nároků a pohledávek	28
1.8.4. Zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku	29
1.9. Přiměřené a odůvodněné náklady na bydlení	32
1.9.1. Odůvodněné náklady na bydlení	32
1.9.2. Přiměřené náklady na bydlení	33
1.10. Hodnocení celkových sociálních a majetkových poměrů	34
1.11. Posouzení zdravotního stavu pro účely pomoci v hmotné nouzi	35

1.12. Dobrovolnická a veřejná služba	35
1.12.1. Dobrovolnická služba	35
1.12.2. Veřejná služba	36
1.13. Posouzení neodůvodnitelné zátěže pro systém pomoci v hmotné nouzi	37
1.14. Kontrolní otázky k části 1.	40
2. Dávky pomoci v hmotné nouzi	42
2.1. Příspěvek na živobytí	42
2.1.1. Podmínky nároku na příspěvek na živobytí	42
2.1.2. Povinnost vrátit příspěvek na živobytí nebo jeho část	43
2.1.3. Částka živobytí pro jednotlivé skupiny osob	43
2.1.4. Hodnocení snahy o zvýšení příjmu vlastní prací	47
2.1.5. Hodnocení snahy o zvýšení příjmu uplatněním nároků a pohledávek	48
2.1.6. Hodnocení snahy o zvýšení příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku	49
2.1.7. Hodnocení možnosti zvýšení příjmu u nezaopatřených dětí	49
2.1.8. Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování	50
2.1.9. Zvýšení částky živobytí osoby hledající zaměstnání	52
2.1.10. Výše příspěvku na živobytí a minimální výše příspěvku na živobytí	52
2.1.11. Část příspěvku na živobytí nahrazující neplacené výživné	52
2.2. Doplatek na bydlení	53
2.2.1. Podmínky nároku na doplatek na bydlení	53
2.2.2. Odůvodněné náklady na bydlení - doplnění	55
2.2.3. Výše doplatku na bydlení a jeho minimální výše	56
2.3. Mimořádná okamžitá pomoc - podmínky nároku a její výše	57
2.3.1. Situace, kdy fyzické osobě hrozí vážná újma na zdraví	57
2.3.2. Situace, kdy osobu postihne mimořádná událost	58
2.3.3. Situace, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje	58
2.3.4. Situace, kdy osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě předmětů dlouhodobé potřeby a k úhradě nákladů na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte	59
2.3.5. Situace osob ohrožených sociálním vyloučením	59
2.4. Kontrolní otázky k části 2.	60
3. Společná ustanovení o dávkách	61
3.1. Nárok na dávku a její výplatu	61
3.2. Formy poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi	62
3.3. Způsoby výplaty dávek pomoci v hmotné nouzi	63

3.4. Příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi a zvláštní příjemce	65
3.5. Změny skutečností ovlivňujících nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi a na její výši	66
3.6. Povinnosti a odpovědnost žadatele, příjemce dávky a osoby společně posuzované	69
3.7. Povinnosti státních orgánů, obcí, krajů a dalších osob v systému pomoci v hmotné nouzi	71
3.8. Přepjatky	71
3.9. Informační systém pomoci v hmotné nouzi	72
3.10. Kontrolní otázky k části 3.	73
4. Orgány pomoci v hmotné nouzi a jejich úkoly, další orgány působící v systému pomoci v hmotné nouzi	74
4.1. Ministerstvo práce a sociálních věcí	74
4.2. Krajský úřad	75
4.3. Obecní úřad obce s rozšířenou působností	76
4.4. Pověřený obecní úřad	76
4.5. Újezdni úřad	77
4.6. Obec v samostatné působnosti	78
4.7. Obecní úřad	78
4.8. Povinnosti a oprávnění orgánů pomoci v hmotné nouzi a jejich zaměstnanců	79
4.8.1. Zachování mlčenlivosti	79
4.8.2. Povinnost orgánů pomoci v hmotné nouzi poskytovat na žádost určité údaje	79
4.9. Kontrolní otázky k části 4.	80
5. Řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi	82
5.1. Vztah zákona o pomoci v hmotné nouzi a Správního řádu při řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi	82
5.2. Místní příslušnost	82
5.3. Zahájení řízení, účastníci řízení a zastupování při řízení	83
5.4. Zastupování	84
5.5. Podání a náležitosti žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi	84
5.6. Vyjádření k podkladům pro rozhodnutí	86
5.7. Vydávání rozhodnutí, oznámení a námítky proti oznámení	86
5.8. Kontrolní otázky k části 5.	86
6. Sociální práce v systému pomoci v hmotné nouzi	88
6.1. Etapy sociální práce v systému pomoci v hmotné nouzi	88
6.1.1. Etapa sociální evidence	88
6.1.2. Etapa diagnostická	91
6.1.3. Etapa navrhování řešení a plán sociální terapie	92

6.1.4. Etapa sociální terapie a výchovného působení	93
6.1.5. Etapa ověřování výsledků	94
6.2. Využití sociální práce se skupinou v systému pomoci v hmotné nouzi	94
6.3. Etika sociální práce	95
6.4. Kontrolní otázky k části 6	97
7. Zákon o životním a existenčním minimu	98
7.1. Návaznost zákona o životním a existenčním minimu na zákon o pomoci v hmotné nouzi	98
7.2. Životní minimum jednotlivce	100
7.3. Životní minimum společně posuzovaných osob	100
7.4. Společně posuzované osoby	101
7.5. Existenční minimum	101
7.6. Přehled příjmů pro účely srovnání příjmů osoby s částkami životního a existenčního minima	102
7.6.1. Započitatelné příjmy	102
7.6.2. Příjmy, které se pro účely zákona o životním a existenčním minimu za příjmy nepovažují	109
7.6.3. Zápočet příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	111
7.7. Valorizace částek životního minima	113
7.8. Kontrolní otázky k části 7.	114
8. Aplikace práva Evropského společenství v pomoci v hmotné nouzi	115
8.1. Nařízení č. 1612/68 o volném pohybu pracovníků v rámci Společenství	116
8.2. Nařízení č. 1408/1971 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství	118
8.3. Směrnice Rady 2003/109/EHS	118
8.4. Kontrolní otázky k části 8.	119
Přílohy	120
Příloha č. 1 Slovník nejdůležitějších pojmů	120
Příloha č. 2 Stručný obsah jednotlivých metodických pokynů ve vazbě na příslušná ustanovení zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a dalších navazujících zákonů.	129
Příloha č. 3 Způsob zápočtu příjmů z podnikání	138
Příloha č. 4 Etický kodex sociálních pracovníků České republiky	141
Příloha č. 5 Přehled použité a doporučené literatury	146